

INOSTRANA CITIRANOST PSIHologa PRETHODNE JUGOSLAVIJE

Pero Šipka

Filozofski fakultet u Novom Sadu
Odsek za psihologiju

Sažetak: U radu se daje pregled citiranosti jugoslovenskih psihologa u inostranim publikacijama referisanim u bibliografskim bazama SCI i SSCI. Analizom je obuhvaćen period od 1979. do 1990. godine. Citatni podaci obezbeđeni su za 50 najcitiranijih autora u domaćim časopisima. Utvrđen je i ukratko analiziran popis citiranih i citirajućih časopisa. Rezultati pokazuju da je citiranost domaćih psihologa, izuzev zagrebačkih autora i posebno Z. Bujasa, bila krajnje oskudna. U pokušaju da se ti rezultati objasne raspravljaju se neke odrednice stanja u jugoslovenskoj akademskoj psihologiji. Kao glavne prepreke inkorporaciji domaćih istraživanja u matičnu nauku navedene su: odsustvo društvenih podsticaja na objavljivanje, neproductivni mehanizmi alokacije finansijskih sredstva, nezadovoljavajući materijalni uslovi istraživačkog rada, orijentacija na istraživanja niske generalizabilnosti i nedovoljna metodološko-publicistička kompetentnost domaćih autora.

Abstract: A review of the citation rate of Yugoslav psychologists in foreign periodicals referred in SCI and SSCI is presented. The citation counts covered the period from 1979 to 1990. The citation data were obtained for 50 authors that have highest citation rank in domestic journals. A list of cited and citing journals was identified and shortly analyzed. The results demonstrate that citation rate was extremely low, except the one of Croatian authors in general, and Z. Bujas in particular. In trying to explain the findings obtained, some characteristics of Yugoslav academic psychology are discussed. The lack of publishing incentives, non-productive mechanisms of budget allocation, lack of research facilities, the preference for research of low generalizability, and insufficient methodological and publishing competence of domestic authors are proposed to be the main obstacles for incorporation of national research into the mainstream science

UVOD

Analiza jugoslovenske psihološke periodike objavljene u periodu od 1981. do 1990. godine (Šipka, 1995a i b, 1996; Milin i Šipka, 1996) omogućila je podroban uvid u različite vidove citiranosti autora, institucija i časopisa prethodne Jugoslavije. Sredstvima kojima raspolaže analiza te vrste bilo je moguće pokazati neke specifičnosti i brojne manjkavosti domaćeg psihološkog izdavaštva, pa tako i ondašnje jugoslovenske psihologije. Mada tim rezultatima, za sada, nedostaje konzistentna i celovita interpretacija, oni svakako mogu da posluže kao polazna osnova za dalje praćenje citiranosti u domaćoj psihologiji. Sistematsko praćenje citiranosti, kao i drugih merila istraživačke efektivnosti, predstavlja osnovicu za predviđanje naučnog učinka i strategijsko planiranje naučnog razvoja u određenom domenu. Ono je, tako, uslov naučnog napretka, posebno u malim zemljama, odnosno na naučnoj periferiji (Martin i Irvin, 1989).

Sve dosadašnje analize citiranosti jugoslovenske periodike obavljene su u prostoru referenci četiri domaća psihološka časopisa. Tako uvidu u citiranost jugoslovenskih autora nedostaje njihova zastupljenost u referencama stranih periodičnih publikacija. Cilj ovog rada bio je da obezbedi takav pregled.

METOD

Podaci su prikupljeni pretraživanjem bibliografskih citatnih baza SCI (Science Citation Index) i SSCI (Social Science Citation Index) za period od 1979 do 1990. godine.¹ Citiranost je ispitana za one autore (N=50) za koje je prethodno (Šipka, 1995b) ustanovljeno da su najcitiraniji u domaćim časopisima. Sa tog popisa izostavljeni su oni autori (npr. G. Lukatela, B.D. Janković ili L. Stankov), koji nisu psiholozi i/ili u periodu na koji se analiza odnosi nisu imali stalni boravak u zemlji.

Naknadnom redukcijom iz uzorka tako ekstrahovanih informacija isključeni su i citati dobijeni u domaćim časopisima koji se referišu u SCI/SSCI (npr. Collegium Anthropologicum), kao i citati za koje je malo verovatno da pripadaju autorima iz uzorka, već pre nekim inostranim autorima koji imaju identična prezimena i inicijale imena (homonimi; evidentirano je ukupno sedam takvih imena: Berger J., Wolf, B., Szabo, S., Kuzmanović, B., Koren, I., Popović, B., i Havelka, N.). Isključenje homonima obavljeno je na osnovu uvida u naslov i izvor citiranog spornog rada, kao i publicističku aktivnost spornog domaćeg autora, kako je ona predstavljena bibliografskoj bazi SocioFakt (Kosanović i Šipka, 1996).

Isključenje na osnovu homonima obavljeno je samo onda kada je utvrđeno postojanje druge autorske afilijacije, različite od one koju ima sporni domaći autor, a koja je upućivala na verovatnog pravog autora spornog rada. Poznato je da problem homonima u citatnim istraživanjima zasnovanim na SCI/SSCI nije u potpunosti rešiv. Kako je većina citirajućih radova bila je izvan oblasti psihologije, malo je verovatno da su homonimi uticali na dobijene rezultate.

Klasifikacija radova s obzirom na status citirajućeg autora (u kategorije "samocitat", "domaći autor" i "inostrani autor") izvršena je na osnovu prvoimenovanog autora rada. Citiranost u jugoslovenskoj psihološkoj periodici preuzeta je iz jedne prethodne analize (Šipka, 1995b). Frekvencijska analiza podataka obavljena je pomoću programskih paketa BiSA (Kosanović i Šipka, u pripremi) i Statistica/win.

REZULTATI

Frekvencijska analiza pokazala je da nenultu citiranost ima jedva polovina (26) autora iz uzorka (tabela 1). Zajedno uzeti oni su u proseku imali dvadesetak citata godišnje ili manje od jedan po autoru. Dobar deo citata (40,3%) predstavlja samocitate ili je dobijen od drugih jugoslovenskih autora. Prave (hetero)citate, tj. one dobijene od inostranih autora imaju skoro jedino zagrebački autori. Oni imaju i najvišu ukupnu citiranost, a imali su je i na domaćim psihološkim časopisima (Šipka, 1995b), ali je s obzirom na heterocitiranost njihova dominacija apsolutna. Supremacija hrvatskih autora potiče uglavnom od jednog autora, Z. Bujasa. Bujasa je, što je inače za psihologe retkost, bolje predstavljen u SCI nego u SSCI. Karakteristično za Bujasa je i to da mu citati potiču iz relativno malog broja radova. Oni su najčešće tzv. organskog, odnosno funkcionalnog tipa, pa se njegov doprinos psihologiji s pravom može smatrati supstancijalnim. Ostali domaći autori najčešće su citirani u preglednim člancima, koji neretko imaju veliki broj referenci i u kojima se njihovi radovi registruju, ali ne i raspravljaju. Udeo srpskih psihologa u ukupnoj jugoslovenskoj citiranosti izuzetno je skroman, a slovenačkih, izuzev Pečjaka, ne postoji. Kada je reč o ostalim republičkim sredinama, njihov doprinos nije ni ispitivan. On nije ni očekivan, pošto te sredine nisu imale svojih predstavnika na listi najcitiranijih u domaćoj periodici.

¹zahvaljujem se dr Steli Filipi-Matutinović iz Univerzitske biblioteke u Beogradu i mr. Branislavi Avramović iz Biblioteke Matice srpske u Novom Sadu za obavljeno pretraživanje

Uočljivo je da inostrana citiranost slabo korespondira s domaćom. Produkt-moment korelacija tih dveju varijabli iznosi $r=.36$ ($p<.05$), a rang-korelacija $r_s=.40$ ($p<.05$). Umesno je pretpostaviti da je ona posledica razlika u individualnim publicističkim strategijama: neki autori imali su orijentaciju na to da objavljuju samo u zemlji, a neki i u inostranstvu.

Tabela 1. Citiranost jugoslovenskih autora

		N	SSCI	SCI	S	D	I	Yu
Bujas, Z.	Filozofski fakultet Zagreb	129	26	103	6	14	109	104
Fulgosi, A.	Filozofski fakultet Zagreb	31	27	4	18	6	7	95
Šverko, B.	Filozofski fakultet Zagreb	26	25	1	3	2	21	69
Ajduković, D.	Filozofski fakultet Zagreb	10	2	8	7	1	2	23
Ivić, I.	Filozofski fakultet Beograd	10	10	-	3	6	1	49
Vidaček, S.	Inst.med.istraživanja Zagreb	10	9	1	1	-	9	17
Kvašev, R.	Filozofski fakultet Beograd	9	9	-	-	9	-	32
Petz, B.	Filozofski fakultet Zagreb	7	1	6	-	6	1	41
Pečjak, V.	Filozofski fakultet Ljubljana	7	7	-	-	5	2	31
Kljaić, S.	Filozofski fakultet Zagreb	4	4	-	1	-	3	29
Szabo, S.	Filozofski fakultet Zagreb	4	2	2	-	1	3	35
Momirović, K.	Fak.za kineziologiju Zagreb	3	3	-	-	3	-	211
Andrilović, V.	Filozofski fakultet Zagreb	2	2	-	-	2	-	22
Goncz, L.	Filozofski fakultet Novi Sad	2	2	-	2	-	-	26
Havelka, N.	Filozofski fakultet Beograd	2	2	-	1	1	-	33
Kolesarić, V.	Filozofski fakultet Zagreb	2	2	-	-	1	1	23
Kulenović, A.	Filozofski fakultet Zagreb	2	2	-	-	2	-	24
Pantić, D.	Inst.društvenih nauka Beograd	2	2	-	-	1	1	45
Radonjić, Š.	Filozofski fakultet Beograd	2	2	-	-	2	-	23
Smiljanić-Čolanović, V.	Filozofski fakultet Beograd	2	1	1	-	1	1	41
Vizek-Vidović, V.	Filozofski fakultet Zagreb	2	2	-	1	-	1	29
Bosnar, K.	Fak.za kineziologiju Zagreb	1	1	-	-	1	-	57
Kostić, A.	Filozofski fakultet Beograd	1	1	-	-	1	-	32
Mejovšek, M.	Fak.za kineziologiju Zagreb	1	1	-	-	1	-	24
Čudina-Obradović, M.	Filozofski fakultet Zagreb	1	-	1	-	-	1	18
Žužul, M.	Filozofski fakultet Zagreb	1	1	-	-	-	1	19
UKUPNO		273	146	127	43	67	163	

N = ukupan broj citata; broj citata u SSCI; SCI = broj citata u SCI; S = samocitaci; D= citati dobijeni od domaćih autora; I = citati dobijeni od inostranih autora; Yu = citati dobijeni u domaćoj psihološkoj periodici (1981-90)

Podaci, inače, pokazuju trend porasta do 1984. godine kada je ostvarena najveća citiranost (53 citata; 1979=3; 1980=0; 1981=24; 1982=12; 1983=19; 1985=19; 1986=30; 1987=29; 1988=27; 1989=33; 1990=29), da bi zatim usledila faza stagnacije. Stagnacija se pre može tumačiti kao relativno zaostajanje, s obzirom da ukupan broj citata u bazama SSCI i SCI, zbog uključivanja novih časopisa i povećanja prosečnog broja referenci u psihološkoj periodici (Reis i Stiller, 1992), permanentno raste. Vrlo je moguće da je ona izraz relativnog zaostajanja ukupne jugoslovenske nauke započetog tih godina. Naime, sličan trend već je uočen u drugim disciplinama i odnosi se na obim domaće naučne produkcije (Filipi-Matutinović, 1993) i zastupljenost jugoslovenskih autora u nekim inostranim sekundarnim publikacijama (Whitney, 1993).

Većina radova domaćih autora koji se citiraju u inostranstvu - u inostranstvu je i objavljena. Deo se odnosi na domaće knjige/monografije, zbornike i zbirke, a relativno mali broj (71, odnosno 25,5%) potiče iz domaćih časopisa. Među njima ubedljivo najcitiranija bila su Acta Instituti Psychologici Univesitatis Zagrebiensis, iako ne predstavljaju časopis u punom značenju (tabela 2). Acta, naime, nisu imala tzv. periodičnost, pošto su izdavana samo povremeno, nudeći mali broj članaka. Međutim, Acta su publikovana na svetskim jezicima (različitim, što je dopunska neregularnost), što znači da su i bila namenjena prvenstveno inostranoj naučnoj javnosti. Mnogi radovi na kojima su ostvarila tako visoku citiranost starijeg su datuma i pripadaju Z. Bujasu.

Zato je objašnjenje za ovako dobru predstavljenost Acata pre umesno vezati za značaj (i dugovečnost) postavki i nalaza tog autora, nego za kvalitet samog časopisa. Iznenaduje da je Revija za psihologiju tako slabo predstavljena u inostranim referencama, pošto je ipak reč o najuglednijem i najkvalitetnijem domaćem časopisu (Milin i Šipka, 1996), uz to svejugoslovenskom i, konačno, jedinom koji je referisan u nekoj globalnoj sekundarnoj publikaciji (Psychological Abstracts).

Tabela 2. Citiranost jugoslovenskih periodičnih publikacija

	Citati u SCI/SSCI	(Hetero)citati u domaćim časopisima
Acta Instituti Psychologici	60	35
Revija za psihologiju	3	58
Psihologija	2	100
Primijenjena psihologija	2	34
Vojno-sanitetski pregled	2	0
Kineziologija	1	69
Penološke teme	1	7

Među časopisima koji su najviše citirali jugoslovenske autore (tabela 3) manje je psiholoških nego onih koje SCI/SSCI klasifikuje u neku oblast izvan psihologije. Uglavnom su to časopisi koji bi, kada je reč o psihologiji, mogli biti zainteresovani za saznanja iz domena senzornih procesa, percepcije i fizioloških osnova psihičkih pojava. To su, istovremeno, glavna područja aktivnosti Z. Bujasa, najcitiranijeg autora. Kada se popisu iz tabele 3. dodaju i časopisi s jednim "datim" citatom (izostavljeni zbog obima), uočljiva je njihova raznovrsnost. Opet zahvaljujući Z. Bujasu, veliki broj takvih očigledno je specijalizovan za probleme vrlo udaljene od tradicionalno shvaćenog polja psihologije. Ti časopisi pretežno pripadaju domenu prirodnih, najčešće medicinsko-bioloških nauka i prikazuju se u SCI, a ne u SSCI zajedno s velikom većinom psiholoških časopisa.

Psihološki časopisi koji citiraju jugoslovenske autore najčešće su opšteg karaktera, mada su pokriveni i druge, uže kategorije, izuzev kliničke i razvojne psihologije. Njihov relativni značaj, ilustrovan tzv. impakt faktorom, nije veliki: samo dva od časopisa sa popisa (J.Vocational Behavior i Intelligence) svrstani su u svojoj kategoriji u gornju trećinu prema citiranosti. Citiranost domaćih autora u časopisima koji u hijerarhiji psiholoških časopisa imaju najvišu poziciju i ulogu posrednika nalaza (Doreian, 1985) praktično je zanemarljiva. Mnogi od časopisa sa liste nacionalnog su ili regionalnog karaktera i značaja (npr. Studia Psychologica i Psychologische Beitrage), a iz orijentacionog uvida u korišćene baze vidi se da su češće od ostalih objavljivali radove jugoslovenskih autora. To svedeči o postojanju povezanosti između produktivnosti i citiranosti kao dva osnovna bibliometrijska merila naučnog učinka.

RASPRAVA

Dobijene rezultate treba primiti s određenim oprezom. Primenjeni postupak ne garantuje celovit uvid u prisustvo jugoslovenskih psihologa na međunarodnoj naučnoj sceni: pretraživanjem nisu obuhvaćeni svi jugoslovenski psiholozi, a dakako ni svi međunarodni časopisi. Sam postupak ne isključuje u potpunosti ni greške, jer one nužno proističu iz manjkavosti SCI i SSCI. Te baze ne podržavaju jugoslovenski set karaktera, a naša imena

transkribovana su često na nestandardan način. Najveća manjkavost im je, ipak, u tome što ne obezbeđuju uslove za identifikaciju koautorskih citata. Kada bi se utvrdio doprinos te vrste vrlo

Tabela 3. Časopisi koji su citirali jugoslovenske autore

	C	IF	kat
CHEMICAL SENSES	25	1.88	
PERCEPTION & PSYCHOPHYSICS	22	0.90	eksperimentalna
PHYSIOLOGY & BEHAVIOR	19	1.16	
CONTEMPORARY EDUCATIONAL PSYCHOLOGY	18	0.47	obrazovna
ACTA OTO-LARYNGOLOGICA	12	0.74	
BULLETIN OF THE PSYCHONOMIC SOCIETY	12	0.36	matematička
BRAIN RESEARCH	11	2.63	
ERGONOMICS	7	0.48	
NEUROSCIENCE AND BIOBEHAVIORAL REVIEWS	7	2.71	
PSYCHOLOGISCHE BEITRAGE	7	0.11	psihologija (opšta)
STUDIA PSYCHOLOGICA	6	0.06	psihologija (opšta)
INTELLIGENCE	5	1.09	psihologija (opšta)
JOURNAL OF GENERAL PHYSIOLOGY	5	6.01	
JOURNAL OF VOCATIONAL BEHAVIOR	5	1.47	primenjena
HUMAN FACTORS	4	0.66	primenjena
INT. JOURNAL OF REHABILITATION RESEARCH	4	0.05	
SCIENCE	4	16.46	
CLIN. PHYSICS AND PHYSIOLOGICAL MEASUREMENT	3	0.47	
JOURNAL OF EDUCATIONAL PSYCHOLOGY	3	1.39	obrazovna
JOURNAL OF NEUROPHYSIOLOGY	3	3.35	
PERCEPTION	3	0.91	eksperimentalna
PERSONALITY AND INDIVIDUAL DIFFERENCES	3	0.66	psihologija (opšta)
PROGRESS IN NEUROBIOLOGY	3	9.14	
PROSPECTS	3	0.16	
SENSORY PROCESSES	3	-	
SWEDISH DENTAL JOURNAL	3	0.96	
ACTA PSYCHOLOGICA	2	0.45	psihologija (opšta)
ANNALS OF THE NEW YORK ACADEMY OF SCIENCES	2	-	
BRITISH JOURNAL OF SOCIAL PSYCHOLOGY	2	0.55	socijalna
ČESKOSLOVENSKA PSYCHOLOGIE	2	0.07	psihologija (opšta)
CHEMISTRY & INDUSTRY	2	0.33	
COMP. BIOCHEMISTRY AND PHYSIOLOGY	2	0.62	
EUROPEAN JOURNAL OF PHARMACOLOGY	2	3.17	
EXPERIMENTAL BRAIN RESEARCH	2	2.15	
JAPANESE JOURNAL OF PHYSIOLOGY	2	0.66	
J. OF NEUROLOGY NEUROSURGERY AND PSYCHIATRY	2	1.99	
J. OF NEUROSCIENCE	2	6.16	
J. OF PSYCHOLINGUISTIC RESEARCH	2	0.38	psihologija (opšta)
POLITY	2	0.22	
PSYCHOLOGICAL REPORTS	2	0.22	psihologija (opšta)
PSYCHOLOGY AND AGING	2	-	

C=broj citata; IF=impakt faktor za period 1986-7.; kat=kategorija prema ISI (SSCI)

je moguće da bi slika o citatnoj zastupljenosti jugoslovenskih autora u svetu bila znatno povoljnija.²

No, uz sve ograde, mora se zaključiti da je inostrana citiranost domaćih autora u završnom razdoblju SFRJ bila izuzetno skromna, a zastupljenost psihologa iz Srbije čak alarmantno niska. Veoma je teško suditi tom nalazu dovodeći ga u vezu s realnim mogućnostima ondašnje

²tako se npr. u ovom radu nije mogla iskazati realna citiranost saradnika Laboratorije za eksperimentalnu psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, koji u svojstvu koautora imaju za naće prilike značajnu predstavljenost u referencama nekoliko vrlo uglednih međunarodnih časopisa

jugoslovenske akademske zajednice. Može se postaviti pitanje da li je veći citatni doprinos jedne periferene nauke i jedne periferene zemlje uopšte moguć. To tim pre što se može govoriti i o diskriminatornom odnosu globalnih informacionih sistema kakav je SCI/SSCI, koji neuporedivo veću pažnju poklanjaju izvorima s engleskog govornog područja i iz razvijenih zemalja (Moravcsik, 1985). Toga nije pošteđena ni psihologija. Eysenck na jednom mestu uočava i osuđuje neobaveštenost anglo-američkih psihologa o radovima izvan svog govornog područja. Čini se da neki zapadni autori imaju preterane rezerve, pa i predrasude spram nalaza koji potiču iz zemalja izvan tzv. demokratskog sveta.³

Ipak, osnovni razlog našoj niskoj citiranosti izgleda nije u postojanju društveno-političkih i jezičkih barijera, pa ni specifičnom položaju psihologije kao pretežno društvene nauke u socijalističkom društvu. Već iz nesistematskog uvida u SCI i SSCI lako se uočava da su neke druge domaće, psihologiji bliske discipline (npr. sociologija ili psihijatrija) imale evidentno veću citiranost. Jednako je uočljivo da su mnoge druge male evropske zemlje imale neuporedivo veći doprinos psihologiji kao matičnoj disciplini. Među njima nisu samo one razvijene, poput Holandije ili Finske, već i neke male ondašnje komunističke države. Tome u prilog govore i rezultati nekih uporednih istraživanja (Whitney, 1993).

Mada bi ove ocene tek valjalo direktno proveriti, dovoljno je osnove za tvrdnju da je niska inostrana citiranost jugoslovenskih autora posledica stanja u samoj jugoslovenskoj psihologiji i njenom neposrednom društvenom okruženju. Opis tog stanja i okruženja izvan je ciljeva ovog rada. Ipak dobijeni rezultati obavezuju da se, bar u spekulativnoj ravni i ukratko, rasprave mogući razlozi koji su do njih doveli. U vezi s tim, najpre je umesno zapitati se ne krije li se dovoljan razlog već u produktivnosti, kao prvom antecedensu. Zaista, oskudna nacionalna produkcija teško da može da rezultira u visokoj citiranosti. A skoro da ne treba dokazivati da su jugoslovenski psiholozi bili neskloni objavljivanju. Časopisi su u analiziranom periodu izlazili otežano i sa velikim zakašnjenjem, uz ostalo i zbog male ponude. Radovi, pak, objavljeni u inostranstvu bili su prava retkost, što se vidi i po tome da su neki časopisi, npr. Primijenjena psihologija, nalazili razlog i prostor da ih posebno redakcijski registruju.

Mora se, dalje, pretpostaviti da je mala produkciju posledica niske motivacije. Za razliku od stanja u akademskim sredinama razvijenih zemalja, gde postoji snažan pritisak da se objavljuje, kod nas za to nisu postojali ozbiljni društveni podsticaji. Posebno su nedostajali mehanizmi koji bi domaće autore ohrabivali da objavljuju izvan zemlje. Fondovi iz kojih je finansirana istraživačka aktivnost u oblasti psihologije, pa i kad nisu bili budžetskog karaktera, bili su (i još uvek jesu) državni, odnosno partijski. Svojim kriterijumima alokacije sredstava, gde bi takvi kriterijumi i postojali, oni su pre obeshrabivali nego honorisali međunarodnu prezentaciju, a time i verifikaciju naučnih rezultata.

Naravno da reč ne može biti samo o kvantitetu, već i kvalitetu objavljenih radova. Ako su radovi domaćih autora koji se nude međunarodnim časopisima, sličnog, pa i znatno boljeg kvaliteta od onih objavljenih u zemlji, to još uvek nije dovoljno da bi bili prihvaćeni. Ako bi ih poneki urednik i uvažio (i objavio), to ne znači da ih je prihvatila naučna zajednica. Jer, dokaz o prihvatanju sadržan je tek u činu citiranja. Pri tome se ne sme zaboraviti da ni citat nije atest za doprinos. Citati nastali tako što je jedan autor samo evidentirao da se određenim problemom jedan drugi autor bavio, a upravo je to slučaj s mnogim jugoslovenskim citatima analiziranim ovde, mogu da gode autoru (i analitičaru) ali ne mogu biti svedočanstvo doprinosa, pa ni onda kada, sledeći poznatu metaforu, shvatimo doprinos kao bar jedno zrno saznanja.

Jedna zasebna analiza (Šipka, 1996) pokazala je da se domaći radovi dramatično razlikuju od radova objavljenih u uglednim međunarodnim časopisima s obzirom na brojne kvantitativne

³dobar primer za to nudi Pečjak (1983), kome jedan ugledan psiholog, u kontekstu koji bi drugi doživljavali kao ukazivanje počasti, nije hteo da odgovori na upitnik uz obrazloženje da ne komuncira sa psiholozima iz komunističkih zemalja

pokazatelje kvaliteta. Relativno mali broj domaćih autora i radova ima u tom pogledu internacionalni nivo. Deficitarnost ostalih prvenstveno se ogleda u masovnom nepoznavanju i nepoštovanju izdavačkih standarda i metodoloških konvencija. U tom pogledu naši radovi toliko zaostaju za aktuelnim zahtevima da je to verovatno dovoljan razlog za njihovu diskvalifikaciju, pa i onda kada eventualno dopru do stranih urednika i kada eventualno "imaju šta da ponude".

Konačno, izgleda da malo domaćih radova i autora ima šta da ponudi. Najveći deo jugoslovenskih psiholoških istraživanja bio je (a u SRJ i ostao) primenjenog karaktera. Takva je i orijentacija beogradske psihologije (Pečjak, 1987) što, samo po sebi, nikako nije loše. Međutim, postavlja se pitanje da li bez rigorozne, dakle međunarodne verifikacije rezultata primena psihologije, dugoročno posmatrana, uopšte može da bude valjana. S druge strane, orijentacija na primenu hendikepira svaku perifernu nacionalnu nauku u pokušajima da se uključi u maticu. U takvim istraživanjima prvenstveno se brine o ekološkoj valjanosti, pa su rezultati nužno niske generalizibilnosti. To je najčešće dovoljan razlog da ne mogu da premoste internacionalne barijere. Posebno ne onda kada su državne granice istovremeno i društvene, odnosno kulturalne. Ukupan rezultat delovanja ova dva efekta može da bude primenjena, ali ne i primenljiva psihologija (Belbin, 1979).

U takvoj situaciji svoje prisustvo na međunarodnoj naučnoj sceni obezbedili su sebi samo oni retki psiholozi prethodne Jugoslavije koji su se bavili osnovnim istraživanjima, koji su imali odgovarajuće uslove (laboratorije) i koji su, mehanizmima materijalne podrške, često inostrane, bivali potsticani na objavljivanje, dakako, u inostranstvu. Pa i tada, čini se, bio je potreban strpljiv dugododišnji rad na relativno uskim problemima i na određenom nivou perfekcije da bi se obezbedila kakva-takva predstavljenost u međunarodnoj psihologiji.

ZAKLJUČAK

Inostrana citiranost jugoslovenskih psihologa u periodu 1979-1990 generalno je bila niska, upotpunjujući tako nepovoljnu, ranije stečenu sliku o kvalitetu domaće naučne produkcije (Šipka, 1996). Citiranost koju su pritom imali psiholozi današnje Jugoslavije, mada najveća posle hrvatskih autora, uistinu je simbolična. Osnovni utisak koji se stiče na osnovu dobijenih rezultata je postojanje velikog jaza između jugoslovenske psihologije i matične nauke, ali i jaza između njenog realnog doprinosa i raširenog zadovoljstva stepenom njene razvijenosti (npr. Pečjak, 1980, 1987).

LITERATURA

Belbin, E. (1979) Applicable psychology and some national problems, *British Journal of Psychology*, 2, 187-97

Doreian P. (1985) Structural equivalence in psychology journal network, *Journal of the American society for information science*, 6, 411-417

Filipi-Matutinović S. (1993) Proučavanje razvoja fitoekologije i fitogeografije u jugoslovenskim zemljama u periodu 1759 - 1988: bibliometrijska studija, doktorska disertacija, Biološki fakultet, Beograd

Kosanović, B. i Šipka, P. (1995) Role of local databases for a peripheral discipline in a peripheral country: Trials with SocioFact, saopštenje na međunarodnom skupu: Psychology in a Changing Europe, Banska Bistrica

Kosanović, B. i Šipka, P. (u pripremi) BiSA: Program za bibliometrijsku i scijentometrijsku analizu

Martin B.R i Irvine J. (1989) *Research Foresight: Priority Setting in Science*, Pinter, London

Milin, P. i Šipka, P. (1996) Citiranost stranih i domaćih časopisa u jugoslovenskoj psihološkoj periodici, II Naučni skup Empirijska istraživanja u psihologiji, Beograd, usmeno saopštenje

- Moravcsik M.J. (1985) Applied scientometrics: an assessment methodology for developing countries, *Scientometrics*, 3-6,
- Pečjak V. (1980) Kratki prikaz razvoja psihologije u Jugoslaviji, *Primijenjena psihologija*, 2-3, 205-16
- Pečjak V. (1983) *Veliki psiholozi o psihologiji*, Nolit, Beograd
- Pečjak V. (1987) Psychology in Yugoslavia, u: Corsini R.J. (ur.) *Concise Encyclopedia of Psychology*, Wiley, New York
- Reis H.T. i Stiller, J. (1992) Publication trends in JPSP: A three-decade review, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 4, 465-72
- Šipka, P. (1995a) Citatna analiza jugoslovenske psihološke periodike 1981-1990: Uticajnost i međusobno uvažavanje katedara za psihologiju, u: Momirović K. (ur.) *Merenje u psihologiji*, 1, 175-86, IKSI i SDPS, Beograd
- Šipka, P. (1995b) Citatna analiza jugoslovenske psihološke periodike 1981-1990: Odnosi među pokazateljima individualne citiranosti, *Psihologija* 1-2, 195-205
- Šipka P. (1996) Funkcionalnost citiranja u jugoslovenskoj psihološkoj periodici, II Naučni skup Empirijska istraživanja u psihologiji, Beograd, usmeno saopštenje
- Whitney, G. (1993) Patterns of authorship in major bibliographic data bases: The European region, *Scientometrics*, 2, 275-292